

# **ЗАКОН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА**

**(Пречистен текст)**

**“Сл. весник на Р Македонија” бр.83/04 од 24.11.2004 година**

## **I. ОПШТИ ОДРЕДБИ**

### **Цел на законот**

#### **Член 1**

(1) Со овој закон се уредуваат мерките и активностите за спречување на корупцијата во вршењето на власта, јавните овластувања, службената должност и политиката, мерките и активностите за спречување на судирот на интереси, мерките и активностите за спречување на корупцијата при вршењето работи од јавен интерес на правните лица сврзани со остварувањето на јавни овластувања, како и мерките и активностите за спречување на корупцијата во трговските друштва.

(2) За примена на мерките и активностите од ставот (1) на овој член се основа Државна комисија за спречување на корупцијата (во натамошниот текст: Државна комисија).

### **Дефиниција на корупцијата**

#### **Член 2**

Под корупција, во смисла на овој закон, се подразбира искористување на функцијата, јавното овластување, службената должност и положба за остварување на каква и да било корист за себе или за друг.

### **Начело на законитост**

#### **Член 3**

(1) Секој е должен во вршењето на функцијата, јавните овластувања, службената должност и положба, да постапува во согласност со Уставот и со законите.

(2) Никој не смее да ја користи функцијата, јавното овластување, службената должност и положба за извршување или пропуштање на дејствие што според закон не смее, односно мора да го изврши, ниту да го подреди извршувањето на законито дејствие на својот личен интерес, ниту на интересот на друго лице.

(3) Никој не може да биде повикан на одговорност за корупција освен во случаите и условите предвидени со овој закон, со Кривичниот законик и друг закон и во постапка пропишана со закон.

## **Начело на доверба**

### **Член 4**

(1) Секој е должен во вршењето на функцијата, јавното овластување, службената должност и положба да постапува совесно, стручно, одговорно, ефикасно и непристрасно.

(2) Никој не смее вршењето на функцијата, јавните овластувања, службените должности и положба, како и работите од јавен интерес, да ги користи за остварување на лични цели.

## **Начело на еднаквост**

### **Член 5**

(1) Секој има право на еднаков пристап кон вршењето на работи од јавен интерес и еднакво постапување од страна на носителите на власта, лицата кои вршат јавни овластувања, службени должности и положба.

(2) Секој има право на слободно настапување на пазарот и на слободен натпревар, без страв дека може да биде жртва на монополско или дискриминаторско однесување.

(3) Секој има право да спречи или да пријави постапка што претставува користење на функцијата, јавните овластувања, службената должност и положба, со која се остварува лична корист или му се нанесува штета на друг, без да трпи какви и да било последици.

## **Начело на јавност**

### **Член 6**

(1) Вршењето на власта, јавните овластувања, службената должност и положба, како и работите од јавен интерес се јавни и подложни на јавна контрола.

(2) Никој не може да се повика на примена на закон иди друг пропис со кој ќе се ограничи или исклучи јавноста за да се прикрие искористувањето на функцијата, јавните овластувања, службената должност и положба за остварување корист, погодност или предност за себе или за друг.

## **Начело на одговорност**

### **Член 7**

(1) Секој кој е оштетен со дело на корупција има право да бара надомест на штета, вистинска штета и изгубена добивка, според принципите на солидарна одговорност од страна на сторителот на корупцијата, како и од правното лице во кое сторителот вршел функција или должност во времето на извршување на делото.

(2) Правото од ставот (1) на овој член, може да се оствари кога делото на корупција е утврдено со правосилна судска одлука.

## **Значење на изразите употребени во овој закон**

### **Член 8**

(1) За определување на значењето на изразите: избран или именуван функционер, како и друго службено лице, правно лице, одговорно лице во правно лице и лице кое врши работи од јавен интерес, се применуваат одредбите за значење на изразите од Кривичниот законик.

(2) Под поимот корист се подразбира остварување на секој вид корист, погодност или предност за себе или за друг.

(3) Под терминот семејство се подразбира брачниот другар, децата, родителите, браќата и сестрите, посвоителот или посвоеникот со кој лицето од ставот (1) на овој член живее во семејна заедница.

## **II. СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА ВО ПОЛИТИКАТА**

### **Финансирање на политички партии, синдикати и здруженија на граѓани и фондации**

#### **Член 9**

(1) Финансирањето на работата и активностите на политичка партија, синдикат или здружение на граѓани и фондација е јавно и се врши согласно со закон.

(2) Финансирањето на работата и активностите на странските и меѓународните невладини организации во Република Македонија е јавна.

### **Забрана за користење буџетски средства**

#### **Член 10**

За финансирање на активност на политичка партија, синдикат или здружение на граѓани не можат да се вршат никакви исплати од буџетски средства на Република Македонија, од буџетите на единиците на локалната самоуправа, од јавните фондови или од средства на јавни претпријатија, јавна установа и други правни лица што располагаат со државен капитал, освен кога исплатите се вршат врз основа на закон.

### **Забрана за нови инвестиции и вонредни исплати**

#### **Член 11**

(1) За изборна кампања не можат да се користат буџетски средства на Република Македонија, средства од буџетите на единиците на локалната самоуправа, од јавни фондови и средства на јавни претпријатија и јавни установи или правни лица што располагаат со државен капитал, освен ако тоа поинаку не е утврдено со закон со кој се уредува финансирањето на изборните кампањи на политичките партии.

(2) Во текот на изборната кампања за избор на претседател на Републиката, за избор на пратеници, градоначалник или членови на совет на единица на локалната самоуправа, не може да започне изградба со

средства од буџетот или од јавни фондови, или со средства најавни претпријатија или други правни лица што располагаат со државен капитал на нови објекти во инфраструктурата, како патишта, водоводи, далноводи, канализација и други објекти, или на објекти за општествени дејности училишта, градинки и други објекти, освен ако за таа намена претходно се обезбедени средства од буџетот, односно се работи за реализација на програма донесена врз основа на закон во тековната година.

(3) Во текот на изборната кампања од ставот (2) на овој член не може да се врши никаква вонредна исплата на плати, пензии, социјална помош или други исплати од буџетски средства или средства од јавните фондови, ниту да се отуѓува државен капитал.

## **Утврдување на злоупотреба на буџетските средства и средства од јавни фондови**

### **Член 12**

(1) Кога постојат основи за сомневање дека буџетските средства или средствата од јавни фондови, или средствата од јавни претпријатија и јавни установи или други правни лица што располагаат со државен капитал, се непосредно или посредно, преку инвестициони работи или на друг начин, користени за изборна кампања или воопшто за финансирање на изборна и друга политичка активност, Државната комисија презема мерки за утврдување на таквите сомневања.

(2) Доколку Државната комисија утврди дека сомневањата од ставот (1) на овој член се основани, за тоа ги извести надлежните органи и ќе побара од нив да преземат активности во рамките на нивните надлежности.

(3) Државната комисија најдоцна во рок од три месеца од денот на завршувањето на изборите му доставува посебен извештај на Собранието на Република Македонија за можните злоупотреби на буџетски средства, јавните фондови и средствата на јавни претпријатија и други правни лица што располагаат со државен капитал. Извештајот се објавува во средствата јавно информирање.

(4) Прашање за злоупотреба на буџетски средства или средства од јавни фондови, односно државен капитал, можат да покренат и дваесет пратеници во Собранието на Република Македонија. Во таков случај Собранието формира анкетна комисија што постапува на начин предвиден во членот 17 на овој закон.

## **Забрана за користење средства од нелегални извори**

### **Член 13**

(1) Политичка партија или кандидат на изборите не смеат да прибираат и користат средства од нелегални извори.

(2) Ако се појави сомневање дека политичка партија или кандидат на изборите користеле средства од нелегални извори, Државната комисија ќе побара од надлежните органи да извршат проверка на приливот и користењето на средствата.

(3) Проверката на приливот на средства или други исплати преку банка, по барање на Државната комисија, не претставува повреда на банкарска тајна.

### **Поткупување на избирачите**

#### **Член 14**

(1) Давањето или ветувањето подарок, или друга корист за себе или за друг, на избирач при избори и гласање на референдум, за да гласа или не гласа, и да гласа за определен кандидат или определена одлука, се смета за поткуп при избори и гласање.

(2) Доколку Државната комисија дознае или има основи за сомневање за дејствија од ставот (1) на овој член, за тоа писмено ќе го извести надлежниот јавен обвинител и Државната изборна комисија.

(3) Јавниот обвинител и Државната изборна комисија во рок од 30 дена од денот на приемот на известувањето од ставот (2) на овој член ја известуваат Државната комисија за преземените мерки и активности во рамките на своите надлежности.

### **Привилегирање или дискриминација по изборите**

#### **Член 15**

(1) Државната комисија врши увид во сите договори, јавни набавки и други зделки поврзани со остварува на профит склучени, односно извршени во периодот од една година од денот на завршувањето на изборот на претседател на Републиката, изборите за пратеници во Собранието на Република Македонија или локалните избори, меѓу државни органи, органи на локалната самоуправа, јавни претпријатија и други правни лица што располагаат со државен капитал со домашни или странски правни лица, како и сите дозволи, концесии и други одлуки со кои на правни лица им се признаваат права или повластици определени со закон или им се одземаат или ограничуваат таквите права или повластици.

(2) Бирото за јавни набавки е должно секои три месеца до Државната комисија да доставува известување за договорите за јавни набавки и други зделки од ставот (1) на овој член што ги склучиле државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа, јавните претпријатија, јавните установи и други правни лица што располагаат со државен капитал.

(3) Доколку Државната комисија утврди привилегии или дискриминација по однос на договорите, јавните набавки и другите зделки од ставот (1) на овој член, ќе побара од надлежните органи да преземат мерки и активности во рамките на нивните надлежности.

(4) За извршениот увид Државната комисија е должна во рок од 60 дена да му достави извештај на Собранието на Република Македонија. Извештајот се објавува во средствата за јавно информирање.

## **Влијание при избор, именувања и разрешување на раководни места**

### **Член 16**

(1) Политичка партија или лице кое истапува во име на политичка партија не смее да врши притисок при избор или именување, или разрешување на лице на службена, раководна или друга општествено значајна функција или должност, освен во случаите во кои со закон е определена надлежност на претседателот на Републиката, Собранието и Владата на Република Македонија, или органите на единиците на локалната самоуправа да вршат избор, именување или да даваат мислење или согласност.

(2) Лице кое е разрешено спротивно на закон под притисок на политичка партија, како и кандидат за избор или именување што е оштетен со избор или именување извршено под таков притисок, може пред надлежен суд со тужба да побара поништување на актот за избор, именување, односно разрешување.

(3) Тужбата од ставот (2) на овој член се поднесува во рок од 30 дена од донесувањето на актот за избор, именување или разрешување, односно од моментот на дознавањето дека е тоа извршено под притисок на политичка партија, спротивно на закон, но не по истекот од една година од денот на донесувањето на актот. Постапката е итна и се води според одредбите на Законот за парнична постапка.

### **Член 17**

(1) Политичка партија или лице кое истапува во име на политичка партија не смее да врши влијание при вработување, распоредување и престанок на работен однос на службено лице.

(2) Одлуката за вработување, распоредување и престанување на работниот однос мора да биде образложена и заснована на критериуми засновани на закон.

(3) Државната комисија може од надлежниот орган да бара преиспитување или поништување на одлуката донесена спротивно на ставовите (1) и (2) од овој член.

(4) Органот кој ја донел одлуката од ставот (2) на овој член е должен да постапи по барањето на Државната комисија во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето.

## **Анкетна комисија**

### **Член 18**

(1) Дваесет пратеници во Собранието на Република Македонија можат да постават прашање за утврдување на одговорноста за корупција во која се вмешани избрани или именувани функционери, службени лица, одговорни лица во јавни претпријатија и во други правни лица што располагаат со државен капитал.

(2) Претседателот на Собранието на Република Македонија е должен

прашањето да го стави на дневен ред на првата наредна седница на Собранието на Република Македонија на која по претходна расправа пратениците кои го поставиле прашањето ги образложуваат повредите на овој закон или на одредбите од Кривичниот законик и се формира анкетна комисија (во натамошниот текст: комисија).

(3) Комисијата е овластена да побара од секој орган, јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал или политичка партија што има свој пратеник, односно пратеници во Собранието на Република Македонија да и ги достави сите потребни документи и други материјали важни за разјаснување на случајот и да повика на сослушување кој и да е избран или именуван функционер, службено лице, одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или во друго правно лице или одговорно лице на политичка партија.

(4) Одлуките што се однесуваат на преземање на определени дејствија во испитувањето на случајот се донесуваат со мнозинство гласови.

(5) Седниците на комисијата се јавни. Комисијата е должна на Собранието на Република Македонија да му поднесе извештај најдоцна во рок од 60 дена од нејзиното формирање. Ако не се постигнат усогласени ставови, извештајот ги содржи сите ставови на членовите на комисијата.

(6) Претседателот на Собранието на Република Македонија е должен извештајот на комисијата да го стави на разгледување на првата седница на Собранието на Република Македонија од денот на неговото доставување. Извештајот се разгледува на јавна седница на Собранието.

(7) Не може да биде ставено на дневен ред на Собранието на Република Македонија повторно прашањето за одговорност за ист случај на исто лице, орган, јавно претпријатие или друго правно лице или политичка партија, пред истекот на шест месеца од завршувањето на расправата на порано поставеното прашање. Пратениците кои поставиле прашање за одговорност и не ги потврдиле своите наводи со приведување вистинити факти или доволно причини на верување во нивното постоење, не можат повторно да покренат прашање за одговорност пред истекот на шест месеца од денот на порано поставеното прашање.

## **Ограничување на државна или друга тајна**

### **Член 19**

На барање на Државната комисија лицето кое е должно да чува државна, воена или службена тајна може да биде ослободено од таквата должност поради водење на казнена или друга постапка за дело на корупција.

## **Заштита на соработници на правдата и сведоци**

### **Член 20**

(1) Не може да се преземе казнино гонење или да се повика на каква и да е друга одговорност лице кое открило податоци што укажуваат на постоење на корупција.

(2) На лицето кое дало изјава или сведочело во постапка за дело на корупција му се обезбедува заштита согласно со закон. Лицето има право на надоместок на штета што може да ја претрпи тој или член на неговото семејство поради дадената изјава или сведочење.

(3) Барањето за надомест на штета од ставот (2) на овој член се поднесува до надлежен орган.

(4) Надоместокот од ставот (2) на овој член се исплатува од средства на Буџетот на Република Македонија.

(5) Министерот за правда донесува акт за утврдување на критериумите за надоместок на штета.

## **Заштита на лицата кои работат на сузбивање на корупцијата**

### **Член 21**

(1) На лицата кои работат во органите за откривање и сузбивање на корупцијата им се обезбедува целосна заштита и независност, заради ефикасно извршување на нивните овластувања и должности и врз нив не смее да се врши притисок во работата или во преземањето конкретни дејствија.

(2) За извршениот притисок во работата или во преземањето конкретни дејствија, лицата од ставот (1) на овој член ја известуваат Државната комисија.

(3) За извршениот притисок во работата или преземањето конкретни дејствија врз членовите на Државната комисија, Државната комисија го известува Собранието на Република Македонија.

## **III. СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА ВО ВРШЕЊЕТО ЈАВНИ ОВЛАСТУВАЊА**

### **Забрана за вршење на други дејности**

#### **Член 22**

(1) Избран или именуван функционер за време на траењето на мандатот не може да врши никаква друга функција, должност или дејност што е неспоива со неговата функција.

(2) Службено лице не може да врши никаква друга дејност поврзана со остварување профит и што е неспојлива со неговата службена должност. Други работи и дејности службеното лице може да врши само по претходно одобрение од функционерот кој раководи со органот.

(3) Одговорно лице во јавно претпријатие или во друго правно лице што располага со државен капитал не може да врши никаква друга дејност



со која му се нанесува штета на државниот капитал.

(4) Избран или именуван функционер или службено лице не може истовремено да врши функција на одговорно лице или член на орган на управување во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице кое располага со државен капитал. Во случај на избор или именување, или стекнување својство на службено лице, му престанува поранешната функција.

(5) Избран или именуван функционер, службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие или друго правно лице што располага со државен капитал не може да врши функција на член на управен одбор или на друг орган на управување во трговско друштво или во друго правно лице што се занимава со дејност со која се остварува профит.

## **Ограничувања во соработката со правни лица**

### **Член 23**

Избран или именуван функционер, како и друго службено лице или одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал не може во вршењето на својата функција, односно служба, да воспостави деловни односи со правно лице што го основал тој или член на неговото семејство, или во кое одговорното лице е член на неговото семејство, а доколку деловните односи се воспоставени од порано, е должно да се из земе од какво и да било одлучување и за тоа да ја извести Државната комисија.

## **Користење на државни заеми**

### **Член 24**

Ако правно лице основано од избрано или именувано лице, службено лице или одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал или од член на неговото семејство, или во кое член на неговото семејство е одговорно лице, се појави како корисник на заеми кај кои заемодавач е државата, кредити за кои гаранции дава државата, кредити од примарната емисија или од други државни депозити и средства, избраното или именуваното службено и одговорно лице е должно веднаш, а најдоцна во рок од десет дена по добивањето на заемот кредитот тоа да го пријави на Државната комисија.

## **Располагање со државен имот**

### **Член 25**

Избран или именуван функционер, како и друго службено или одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа и друго правно лице што располага со државен капитал, е должно веднаш, а најдоцна во рок од 15 дена од денот на изборот, именувањето, вработувањето или отстапувањето на должност, на Државната комисија да и го пријави секој промет со државен имот со кој се стапува во правен однос со правно лице основано

од него или член на неговото семејство или во кое одговорно лице е член на неговото семејство.

### **Економично користење на државни средства**

#### **Член 26**

Избран или именуван функционер, службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа и друго правно лице што располага со државен капитал е должно да ги чува државните средства што му се доверени и со нив да располага на најекономичен начин и за однапред определените намени. Забрането е средствата да се користат за приватни цели или да се даваат на друг на користење.

### **Известување за користењето на странска помош**

#### **Член 27**

(1) Кога како корисници на донации и друга странска помош се јавуваат државните органи, јавните претпријатија, јавните установи и другите правни лица што располагаат со државен капитал тие се должни да ја известат Државната комисија за планот за користење на средствата и да и достават завршен извештај за користење на средствата.

(2) Државната комисија на Собранието на Република Македонија му доставува годишен извештај за користењето на средствата и помошта од ставот (1) на овој член. Извештајот се објавува во средствата за јавно информирање.

### **Вршење дејност по престанокот на функцијата**

#### **Член 28**

Избран или именуван функционер, како и друго службено лице или одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал што во рок од три години од денот на престанокот на функцијата, односно должност, ќе основа трговско друштво или ќе започне да се занимава со дејност со која се остварува профит во областа во која работел, е должно во рок од 30 дена за тоа да ја известат Државната комисија.

### **Забрана за стекнување акционерски права**

#### **Член 29**

(1) Избран или именуван функционер, службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или во друго правно лице што располага со државен капитал не може во текот на траењето на мандатот, односно должноста и во рок од три години по нејзиниот престанок да стекне по која и да е основа и во кој и да е облик акционерски права во правно лице врз кое тој или органот во кој работи или работел врши,

односно вршел надзор, освен ако тие права ги стекне по пат на наследување.

(2) Стекнувањето на акционерски права за време на траењето на мандатот, односно службата лицето од ставот (1) на овој член е должно да го пријави на Државната комисија во рок од 30 дена по нивното стекнување.

### **Забрана на влијание за вработување блиски роднини**

#### **Член 30**

(1) Избран или именуван функционер не смее да врши влијание за вработување или унапредување на член на неговото семејство во органот во кој е избран или именуван, или во друг државен орган или јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал врз кое врши надзор органот во кој функционерот е избран или именуван.

(2) Избран или именуван функционер, службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие и друго правно лице што располага со државен капитал е должно да ја извести Државната комисија за секој избор, именување или вработување, унапредување на член на неговото семејство во државен орган, орган на локалната самоуправа, јавно претпријатие или друго правно лице што располага со државен капитал, во рок од десет дена по извршениот избор, именување, унапредување или вработување.

### **Забрана за примање подароци**

#### **Член 31**

Избран или именуван функционер, службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие или друго правно лице што располага со државен капитал не смее да прима подароци или ветување за подарок, освен пригодни подароци, како книги, сувенири и слични предмети во вредност чија висина е утврдена со закон.

### **Злоупотреба на службени податоци**

#### **Член 32**

(1) Избран или именуван функционер, службено лице или одговорно лице во јавно претпријатие не смее да ги користи информациите со кои располага за остварување корист за себе или за друг.

(2) Обврската од ставот (1) на овој член останува во рок од три години од денот на престанокот на функцијата, односно должноста, освен ако со закон поинаку не е определено.

(3) Лицето од ставот (1) на овој член не смее да држи во тајност податоци што според овој или друг закон мораат да бидат објавени или да бара пристап кон податоци за кои знае дека не е овластен да ги добие, или да се однесува несовесно кон чувањето на податоците што претставуваат тајна,

## **Злоупотреба на јавни набавки**

### **Член 33**

(1) Избран или именуван функционер, службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал не смее да врши никакво влијание врз органот или правното лице што одлучува за прибавените понуди по јавно објавениот конкурс, оглас или лицитација за јавни набавки или други јавни нарачки и работи.

(2) Ако меѓу понудувачите на јавниот оглас, распишан од кој било орган, јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал, учествува правно лице основано од избран или именуван функционер, или од член на неговото семејство, или во кое одговорно лице е член на неговото семејство, функционерот е должен во рок од десет дена да ја извести Државната комисија за неговото учество на огласот.

(3) Службено лице или одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или во друго правно лице што располага со државен капитал е должно во рок од десет дена да ја извести Државната комисија за учеството на јавен оглас, распишан во органот или правното лице во кое тоа лице врши должност, на правно лице основано од него, или на правно лице во кое член на неговото семејство е одговорно лице.

(4) Одредбите од ставовите (1) до (3) на овој член се применуваат и кога врз основа на јавен конкурс, оглас или лицитација се одлучува за давање одобренија, концесии, контингенти или дозволи за вршење на стопанска или друга профитна дејност.

## **Обврска за пријавување на имот**

### **Член 34**

(1) Избран или именуван функционер, одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал, службено лице при изборот, именувањето, односно по вработувањето, а најдоцна во рок од 30 дена од денот на изборот, именувањето, вработувањето или стапувањето на должност, пополнува анкетен лист со детален попис на недвижен имот, подвижни предмети од поголема вредност, хартии од вредност и побарувања и долгови, како и друг имот што е во негова сопственост или сопственост на членовите на неговото семејство.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член имаат обврска да пополнат Анкетен лист во рок од 30 дена по престанувањето на функцијата, односно престанувањето на вработувањето.

(3) При изборот, именување, односно по вработување или по стапувањето на должност, а најдоцна во рок од 30 дена, лицето од ставот (1) на овој член депонира и заверена изјава кај нотар за откажување од заштита на банкарска тајна во однос на сите сметки во домашни и странски банки.

(4) Избраниот или именуван функционер, одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал, Анкетниот лист од ставовите (1) и (2) и изјавата од ставот (3) на овој член, ги доставува до Државната комисија и Управата за јавни приходи, а службеното лице до органот, односно правното лице во кое се вработува. Надлежниот орган, односно правното лице во кое се вработува службеното лице, Анкетниот лист го доставува до Државната комисија во рок од 60 дена од денот на вработувањето.

(5) Избраниот или именуван функционер, одговорното лице во јавното претпријатие, во јавната установа или друго правно лице што располага со државен капитал, има обврска да ја извести Државната комисија доколку има промена на функцијата, односно својството.

(6) Содржината и формата на Анкетниот лист ги утврдува со свој акт Државната комисија.

## **Пријавување на промени во имотната состојба**

### **Член 35**

(1) Избран или именуван функционер, службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие или друго правно лице што располага со државен капитал е должно да го пријави секое зголемување на неговиот имот, односно на имотот на член на неговото семејство, како што е изградба на куќа или други објекти, купување на недвижности, хартии од вредност, автомобил или други подвижни предмети во вредност што надминува износ од дваесет просечни плати во претходниот тримесечен период.

(2) Кон пријавата што се доставува до Државната комисија и Управата за јавни приходи се приложува и договор или друг документ што е основа за располагање со имотот, како и документ за начинот на извршеното плаќање.

## **Својство на службена исправа**

### **Член 36**

Анкетниот лист, изјавата и пријавата од членовите 34 и 35 на овој закон се сметаат за службени исправи и се чуваат како службена тајна, освен во случаи кога Државната комисија ќе одлучи поинаку.

## **Постапка за испитување на имотната состојба**

### **Член 37**

(1) Против избран или именуван функционер, како и друго службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал, може да се поведе постапка за испитување на имот и имотна состојба, ако лицето во Анкетниот лист од членот 34 на овој закон:

- не дало податоци,

- дало неvistинити или непотполни податоци,
- или ако не пријавило промена на имотот, односно во пријавата од членот 35 на овој закон дало неvistинити и непотполни податоци.

(2) Против лицето од ставот (1) на овој член постапката ќе се поведе и ако се утврди дека неговиот имот или имотот на член на неговото семејство, во текот на траењето на мандатот, односно вршењето на должноста или траењето на вработувањето, е несразмерно зголемен во однос на редовните примања во вид на плати, дивиденди и други приходи од вршење на дејност или имот.

(3) Постапката од ставот (1) на овој член ја поведува Управата за јавни приходи.

(4) Барање за поведување на постапка може да поднесе и Државната комисија.

(5) Со поведување на постапката, Управата за јавни приходи поднесува и предлог до надлежниот основен суд за времена мерка за забрана за располагање со имот.

### **Член 38**

(1) Ако во постапката за испитување на имотот и имотната состојба не се докаже дека имотот е стекнат, односно зголемен како резултат на редовни примања што се пријавени и оданочени, Управата ќе донесе решение за оданочување земајќи ја како основица за оданочување разликата меѓу утврдените редовни, пријавени и оданочени примања на лицето и членовите на неговото семејство и проценетата пазарна вредност на имотот. Така утврдената основица се оданочува со стапка од 70% од разликата меѓу оданочените и пријавените примања, односно пазарната вредност на имотот.

(2) Доколку се утврди дека имотот е зголемен во големи размери, Управата за јавни приходи поднесува кривична пријава против лицето, до надлежното јавно обвинителство.

(3) За преземените дејствија од ставовите (1) и (2) на овој член Управата за јавни приходи ја известува Државната комисија.

### **Член 39**

(1) Против конечното решение за оданочување од членот 38 на овој закон, може со тужба да се поведе управен спор пред надлежниот суд определен со закон.

Постапката пред судот е итна.

(2) Управата за јавни приходи поднесува предлог за извршување во рок од осум дена по правосилноста на решението, односно пресудата, до надлежниот основен суд, кој наредува извршувањето да се спроведе веднаш, а најдоцна во рок од три дена по приемот на предлогот.

(3) Против предлогот за извршување не е дозволен приговор.

(4) Правосилното решение, односно пресуда се извршува врз целокупниот имот на лицето, како и врз имотот на членовите на неговото семејство, а ако имотот од започнувањето на постапката за негова проверка е

пренесен на трети лица без надоместок или со надоместок што не одговара на неговата утврдена пазарна вредност, се извршува и врз така пренесениот имот. За приговорот дека тие лица дале за пренесениот имот надоместок што одговара на пазарната вредност, судот одлучува само врз основа на веродостојни исправи за основот и начинот на плаќањето, во рок од три дена по поднесувањето на приговорот. Против приговорот е дозволена жалба во рок од осум дена од приемот на одлуката. Второстепениот суд одлучува по жалбата во рок од три дена по нејзиното примање.

(5) Во текот на судската постапка и постапката за извршување, претседателот на надлежниот суд е должен по службена должност да внимава на почитување на роковите, доставата на судските акти и брзината на извршувањето на правосилната одлука.

## **IV. СПРЕЧУВАЊЕ НА СУДИР НА ИНТЕРЕСИ**

### **Основни обврски во вршењето на службата**

#### **Член 40**

(1) Избран или именуван функционер, службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа и друго правно лице што располага со државен капитал е должно вршењето на својата функција или должност да го подреди на начелата на законитост, ефикасност, доверба, независност, автономност, чесност и професионалност.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член се должни во вршењето на својата функција или должност да постапуваат совесно, стручно, непристрасно, без дискриминација или повластување на што било, со целосно почитување на човековите права и слободи и човековото достоинство и без никаков личен интерес.

### **Судир меѓу личниот и општиот интерес**

#### **Член 41**

(1) Во случај на судир меѓу личниот и општиот интерес избран или именуван функционер, службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие или друго правно лице што располага со државен капитал е должно да постапи според општиот интерес.

(2) Судир меѓу личниот и општиот интерес постои кога со вршењето на определено службено или друго дејствие се засега во материјалните или другите интереси на лицето од ставот (1) на овој член или во интересите на членови на неговото семејство.

## **Изземање**

### **Член 42**

(1) Кога избран или именуван функционер, службено лице или одговорно лице во јавно претпријатие или друго правно лице што располага со државен капитал ќе дознае за околности што укажуваат на судир на интереси, должно е да побара изземање.

(2) Лицето од ставот (1) на овој член ќе биде изземено од вршењето на определено дејствие со одлука на органот во кој е избрано или именувано, или на неговиот претпоставен и без негово барање или спротивно на неговата волја, ако е очигледно дека во конкретниот случај постои и негов личен интерес.

(3) Прикривањето на постоењето на личен интерес претставува тешка повреда на должноста и основа за покренување постапка за политичка или дисциплинска одговорност.

## **Незаконити барања на претпоставен**

### **Член 43**

(1) Службеното лице од кое неговиот претпоставен или избран или именуван функционер бара во вршењето на службата да постапи спротивно на Уставот, закон или друг пропис, е должно за тоа да му укаже на оној кој ја издал наредбата.

(2) Доколку и по усното укажување, непосредно претпоставениот ја повтори наредбата од ставот (1) на овој член, службеното лице веднаш за тоа писмено ќе го извести непосредно повисокиот претпоставен од оној кој ја издал наредбата и Државната комисија. По писменото укажување службеното лице е ослободено од обврската за незаконито вршење на службено дејствие и не може за тоа да биде повикано ма одговорност.

## **Непријавување на казниво дело**

### **Член 44**

Избран или именуван функционер, како и друго службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа и друго правно лице што располага со државен капитал е должно да го пријави секое казниво дело поврзано со корупција, како и секоја повреда на одредбите од овој закон, за кои дознало во вршењето на својата должност.

## **Забрана за вршење влијание врз друг**

### **Член 45**

(1) Избран или именуван функционер, како и друго службено лице или одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа и друго правно лице што располага со државен капитал не смее да ја користи својата положба вршејќи влијание врз друго лице во државен орган,



јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице, за тоа да донесе или не донесе определена одлука, да стори нешто, да пропушти или да трпи, заради остварување корист, погодност или предност за себе или друг.

(2) Лицето од ставот (1) на овој член не може да учествува како посредник или застапник во комерцијални и други зделки меѓу правни лица или граѓани.

(3) Секој граѓанин е должен да ја извести Државната комисија за повредата на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член.

## **Вршење дискрециони овластувања**

### **Член 46**

(1) Во вршењето дискрециони овластувања секој избран или именуван функционер или службено лице е должно одлуките да ги донесува совесно, водејќи сметка за сите факти и околности на конкретниот случај и за начелото на законитост и справедливост.

(2) Граѓанин или правно лице што е незадоволно од одлуката донесена врз основа на дискреционо овластување и кое смета дека таа одлука е донесена поради корумпираност, може да поднесе претставка пред Државната комисија.

(3) Државната комисија е должна да ја разгледа претставката и во рок од 30 дена од нејзиниот прием да го извести физичкото или правното лице за постапувањето по претставката.

## **Понуда на поткуп**

### **Член 47**

Избран или именуван функционер, како и друго службено лице и одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал на кое му е понуден поткуп, е должно да преземе мерки на идентификација на понудувачот и да го пријави на надлежен орган.

## **Постапка во случај на обвинение за корупција**

### **Член 48**

Лицето обвинето за дело на корупција без одлагање го известува органот кој го избрал или именувал, односно својот претпоставен и Државната комисија.

## **Ништовност на правни акти и надоместок на штета**

### **Член 49**

(1) Правните акти што се резултат на корупција се ништовни. Секој кој има правен интерес може да бара нивно поништување, со поднесување доказ на правосилна судска одлука со која е утврдено постоењето на

корупција.

(2) Секој што е оштетен со акт на корупција има право да бара надоместок на штета (вистинска штета и изгубена добивка) според принципите на солидарна одговорност од сторителот на делото, квалификувано како дело на корупција со правосилна судска одлука, како и од органот или јавното претпријатие и друго правно лице што располага со државен капитал, во кое тоа лице ја вршело својата функција или должност во времето на извршувањето на делото.

## **V. ДРЖАВНА КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА**

### **Положба и состав**

#### **Член 50**

(1) Државната комисија е самостојна и независна во вршењето на работите определени со овој закон и има својство на правно лице.

(2) Државната комисија е составена од седум члена.

### **Именување на членови на Државната комисија**

#### **Член 51**

(1) Членовите на Државната комисија ги именува и разрешува Собранието на Република Македонија со мандат од пет години, без право на повторно именување.

(2) Членовите на Државната комисија се именуваат од редот на истакнати стручњаци од областа на правото и економијата и кои уживаат углед за вршење на функцијата.

(3) Членовите на Државната комисија функцијата ја вршат професионално.

(4) Од редот на членовите именувани според ставот (1) на овој член, Државната комисија избира претседател со мандат од една година, без право на повторен избор.

#### **Член 52**

Член на Државната комисија се разрешува ако:

- тоа сам го побара;
- биде осуден за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеца и
- трајно ја загуби способноста за вршење на функцијата.

#### **Член 53**

Средствата за извршување на функцијата на Државната комисија се обезбедуваат во Буџетот на Република Македонија.

#### **Член 54**

(1) За вршење на стручните, административните и техничките работи на Државната комисија се формира Секретаријат како стручна

служба на Државната комисија.

(2) Со Секретаријатот раководи секретар, кој го именува и разрешува Државната комисија.

(3) Секретарот и вработените во Секретаријатот на Државната комисија имаат статус на државни службеници.

## **Надлежност**

### **Член 55**

(1) Државната комисија ги има следниве надлежности:

- донесува државна програма за превенција и репресија на корупцијата;
- донесува годишни програми и планови за остварување на државната програма;
- дава мислења за предлози на закони од значење за спречување на корупцијата;
- покренува иницијатива пред надлежните органи за контрола на финансиско- материјалното работење на политичките партии, синдикатот и здруженијата на граѓани и фондации;
- покренува иницијатива за поведување постапка пред надлежните органи за разрешување, распоредување, сменување, казнено гонење или примена на други мерки на одговорност на избрани или именувани функционери, службени лица или одговорни лица во јавни претпријатија и други правни лица што располагаат со државен капитал;
- разгледува случаи на судир на општиот и личниот интерес, определени со закон;
- ја евидентира и следи имотната состојба и промените на имотната состојба на избраните и именуваните функционери, службени лица и одговорни лица во јавни претпријатија и други правни лица што располагаат со државен капитал, на начин утврден со овој закон;
- донесува Деловник за работа;
- поднесува годишен извештај за својата работа и за преземените мерки и активности до Собранието на Република Македонија, а го доставува до претседателот на Републиката, Владата на Република Македонија и средствата за јавно информирање;
- соработува со други државни органи во спречување на корупцијата;
- соработува со соодветни национални тела на други држави, како и со меѓународни организации на полето на спречување на корупцијата;
- презема активности на планот на едукацијата на органите, надлежни за откривање и гонење на корупцијата и другите видови на криминал;
- донесува акти за внатрешна организација и систематизација на работните места во Секретаријатот и
- врши и други работи определени со овој закон (2) Државната комисија ја известува јавноста за преземените мерки и активности и за нивните резултати.

## **Права, должности и одговорности**

### **Член 56**

- (1) Членот на Државната комисија има својство на именувано лице.
- (2) За својата работа членовите на Државната комисија одговараат пред Собранието на Република Македонија.

### **Начин на работа**

#### **Член 57**

- (1) Државната комисија работите од својата надлежност ги врши на седница на која присуствуваат повеќе од половината членови.
- (2) Одлуките се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број членови.
- (3) Со Деловникот за работа се утврдува начинот на работа на Државната комисија.
- (4) За поопстојно разгледување на одделни прашања, на седница на Државната комисија можат да бидат поканети да учествуваат истакнати стручњаци.

### **Повикување на лица**

#### **Член 58**

- (1) Заради разјаснување на определени прашања, важни за донесување одлука, Државната комисија може да го повика и лицето за кое се води постапката, како и други лица.
- (2) Ако лицето од ставот (1) на овој член, не се отповика на поканата, Државната комисија го разгледува случајот врз основа на другите докази со кои располага.
- (3) Постапката од ставот (1) на овој член е доверлива.

### **Барање на известувања**

#### **Член 59**

- (1) Државната комисија може од избран или именуван функционер, службено лице или одговорно лице во јавно претпријатие или во друго правно лице што располага со државен капитал, да побара податоци за неговата имотна состојба или имотната состојба на членовите на неговото семејство, за промените во имотната состојба, за дејноста што ја врши тој или член на неговото семејство, приходите што ги остварува или други податоци од значење за примената на одредбите од овој закон.
- (2) Ако Државната комисија ги побара податоците од ставот (1) на овој член од надлежен орган или правно лице, органот или правното лице е должно без одлагање да ги достави бараните податоци и не може да се повикува на државна, службена или друга тајна.

## **Вршење увид во документацијата на државните органи и други правни лица**

### **Член 60**

Во вршењето на работите од својата надлежност, определени со овој закон, Државната комисија може да побара да се изврши непосреден увид во документацијата на органите и правните лица што располагаат со државен капитал.

## **VI. СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА ВО ВРШЕЊЕТО РАБОТИ ОД ЈАВЕН ИНТЕРЕС И ДРУГИ ДЕЈНОСТИ НА ПРАВНИ ЛИЦА**

### **Злоупотреба во вршењето работи од јавен интерес**

#### **Член 61**

(1) Лице кое врши работи од јавен интерес не смее да ја злоупотреби својата положба за остварување на лична корист.

(2) Ако постои основано сомневање дека имотот на лицето од ставот (1) на овој член или на член на неговото семејство, во текот на вршењето на работи од јавен интерес е несразмерно зголемен по однос на неговите редовни примања или примањата на членовите на неговото семејство, Управата за јавни приходи по сопствена иницијатива и по барање на Државната комисија поведува постапка за испитување на имотната состојба. Постапката се води според членовите 37 и 38 на овој закон.

(3) Како работи од јавен интерес, покрај дејностите што се со закон определени како работи од јавен интерес, се сметаат и активностите што се вршат во рамките на дејствувањето на политичките партии, синдикатите и други здруженија на граѓани и фондации.

### **Заштита на средствата за јавно информирање**

#### **Член 62**

(1) Се забранува каква било присилба, спречување или влијание на друг начин врз средствата за јавно информирање да објавуваат или да не објавуваат информации за случаи на корупција.

(2) Новинарот има право на непречен пристап до сите извори на информации во согласност со закон. Никој не може да ја исклучи јавноста од расправата за корупција пред надлежен орган или правно лице, освен кога се работи за претходна постапка што е прогласена за доверлива.

(3) Никој не може од новинарот кој објавил информација за акт на корупција да бара да го открие изворот на информацијата, освен во постапка пред суд.

## **Злоупотреба на средствата за јавно информирање**

### **Член 63**

(1) Секој кој што објавува информација за корумпираност на друг, е должен да ја почитува претпоставената невиност и принципите на вистинито, објективно и непристрасно информирање, како и други принципи на кодексот на професионалната етика.

(2) Никој не може да користи средство за јавно информирање за лажно обвинување на друг за корупција.

## **Злоупотреби во финансиското работење**

### **Член 64**

(1) Секој вработен во банка, штедилница, менувачница, осигурително друштво, берза или друга финансиска организација е должен веднаш да пријави сомнителна трансакција што е во врска со корупцијата. Пријавата се доставува до одговорното лице во тоа правно лице и органите определени со закон и до Државната комисија.

(2) Организаторот на берза е должен да води евиденција и регистар на сите трансакции извршени на берзата.

## **Спречување на корупција во трговските друштва**

### **Член 65**

(1) Одговорно лице во трговско друштво или друго правно лице не смее да ја искористи својата положба, да прими награда или каква и да е друга корист или ветување за тоа, за себе или за друг, заради:

- создавање монополска положба на пазарот;
- дискриминација на други трговски друштва или други правни лица;
- предизвикување растројство на пазарот и
- причинување штета на друго физичко или друго правно лице, што не е резултат на лојална конкуренција на пазарот.

(2) Трговско друштво или друго правно лице не смее да воспостави односи на деловна соработка со трговско друштво или друго правно лице кога постои судир на интереси.

(3) Договорите и другите правни акти што се резултат на корупција на одговорното лице, како и договорите што се резултат на корупција, односно остварување противправна корист за правното лице, се ништовни.

(4) Настапувањето на последицата од ставовите (1), (2) и (3) на овој член претставува основа за поднесување тужба од оштетеното лице за надоместок на штета (вистинска штета и изгубена добивка).

(5) Ако постои основано сомневање во вистинитоста на годишната завршна сметка што ја поднесува правното лице или на другите деловни книги и финансиски документи, на барање на Државната комисија Управата за јавни приходи ќе изврши контрола на материјално-финансиското работење.

(6) Ако постои основано сомневање во вистинитоста на податоците за

материјално- финансиското работење на трговското друштво или друго правно лице, на барање на Државната комисија, надлежните органи ќе извршат контрола на материјално- финансиското работење на тоа правно лице.

(7) Ако по извршената контрола од ставот (6) на овој член се констатираат неправилности, Управата за јавни приходи против одговорното лице во трговското друштво и другото правно лице, односно членовите на органот на управување во правното лице, ќе покрене постапка за испитување на имотната состојба. Постапката се води според одредбите на членовите 37 и 38 од овој закон.

## **VII. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ**

### **Член 66**

(1) Со парична казна од 200.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок политичка партија која користи средства за финансирање спротивно на одредбите на членовите 10, 11, 12 и 13 од овој закон.

(2) Со парична казна од 30.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок одговорното лице во правното лице доколку постапи спротивно на одредбите од членовите 10, 11, 12 и 13 на овој закон.

(3) Доколку постапувањето од ставот (1) на овој член е сторено од користољубие или е предизвикана поголема материјална штета, одговорното лице во правното лице и политичка партија ќе се казнат за прекршок во двоен износ од висината на казната од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Средствата од неидентификуваните извори се одземаат и конфискуваат.

### **Член 67**

(1) Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок кандидат на избори што користи средства од странство, од неидентификувани извори или средства за кои постои забрана за користење за изборна кампања.

(2) Средствата се заплenuваат.

### **Член 68**

Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок лицето кое нема да ги почитува забраните од членовите 21, 22, 23 и 28 на овој закон.

### **Член 69**

Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок лицето кое нема да поднесе задолжителна пријава, односно известување за имот, дејност, вработување или други податоци, предвидени во членовите 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 33, 34 и 35 на овој закон.

### **Член 70**

Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок лицето кое спротивно на членот 44 од овој закон нема да пријави казниво дело или друга повреда на одредбите од овој закон, освен ако непријавувањето претставува кривично дело.

### **Член 71**

Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок тој кој што врши присилба или на кој и да било начин забранува да се објави или да не се објавува информација за случај на корупција, освен ако се остварени елементите на кривично дело, како и тој кој што го попречува пристапот кон изворите на информации спротивно на членот 62 од овој закон.

### **Член 72**

Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок лицето кое ќе пропушти да пријави сомнителна трансакција спротивно на член 64 од овој закон.

### **Член 73**

(1) Со парична казна од 20.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок одговорно лице што не пријавува сметки во странство или врши исплати во странство спротивно на членот 65 став (4) од овој закон, освен ако се исполнети елементите на кривично дело.

(2) Со парична казна од 200.000 до 300.000 денари ќе се казни и правното лице за прекршокот од ставот (1) на овој член.

## **Казнување на правно лице**

### **Член 74**

(1) Ако одговорно лице изврши кривично дело од членовите 353, 357, 358 и 359 на Кривичниот законик во име и за сметка на правното лице или ако дејствието на такво дело е извршено од орган на управување, правното лице ќе се казни за прекршок со парична казна од 200.000 до 300.000 денари.

(2) Имотната корист се конфискува.

## **VIII. ПРЕОДНИ ОДРЕДБИ**

### **Забрана за вршење други дејности**

### **Член 75**

Одредбите за забрана за вршење други дејности, освен пратеничката функција, во смисла на членот 22 од овој закон, ќе се применуваат по именувањето на членовите на Државната комисија.



## **Именување на членови на Државната комисија**

### **Член 76**

Членовите на Државната комисија ќе бидат именувани најдоцна во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

### **Член 77**

Мандатот утврден во членот 51 од овој закон ќе се однесува на членовите на Државната комисија избрани по истекот на мандатот на постојните членови на Комисијата.

## **Донесување на потребните акти**

### **Член 78**

Државната комисија актот за содржината и формата од членот 34 став (6) на овој закон ќе го донесе најдоцна во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

### **Член 79**

Актите за внатрешната организација и систематизација на работните места на Секретаријатот, Државната комисија ќе ги донесе во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

### **Член 80**

Секретаријатот од членот 54 на овој закон ќе се формира во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на актите од членот 55 на овој закон, за внатрешна организација и систематизација на работните места на Секретаријатот.

### **Член 81**

Вработените кои на денот на влегување во сила на овој закон ги вршат работите во Министерството за правда - Сектор за превенција на криминалот и спречување на корупцијата, се преземаат во Секретаријатот на Државната комисија, согласно со одредбите од Законот за државните службеници.

### **Член 82**

(1) Органите, односно правните лица од членот 34 став (4) на овој закон, се должни во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон, да обезбедат услови за пријавување и евиденција на имотната состојба на вработените.

(2) Лицата кои на денот на влегувањето во сила на овој закон се вработени во органите и правните лица од ставот (1) на овој член, се должни да го пријават својот имот во рок од еден месец од обезбедувањето на условите од ставот (1) на овој член.